

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

boek een schat aan interessante inzichten en mogelijke opdrachten. Ik schat dat een kwart van de partners die relatietherapie vragen, dit doen met problemen rond liefdesaffaires.

Alfons Vansteenwegen

Literatuur

Luyens, M. & Vansteenwegen, A. (2007). *Ondanks de liefde. Hoe verwerk je een liefdesaffaire*. Tiel: Lannoo/Terra.

Clinical handbook of couple therapy, 4th edition

Alan S. Gurman (ed.) (2008). New York/London: Guilford Press. 736 pp. £ 51,75. ISBN 978-1-59385-821-6.

Afgelopen jaar was het handboekentijd, niet alleen in Nederland. Voornamelijk volledig nieuwe uitgaven van oude titels. Niet alleen 'ons' *Handboek Systeemtherapie*, maar eind 2008 ook dit kloeki boek. Alan Gurman is emeritus hoogleraar psychiatrie aan de universiteit van Wisconsin en heeft zijn sporen verdiend in de gezins- en relatietherapie. De eerste editie van dit handboek stamt uit 1985. Van de eerste twee edities voerde Gurman de redactie samen met Neil S. Jacobsen, die in 1999 overleed. Net als vorige keren wist Gurman tal van grote namen als auteurs bijeen te brengen. Met elkaar produceerden zij 26 hoofdstukken, uiteenvallend in twee delen, de 'Modellen van Relatietherapie' en de 'Toepassingen van Relatietherapie'.

De twaalf modellen van relatietherapie die in het eerste deel aan bod komen zijn:

Cognitive-behavioral (Donald Baucom e.a.), *Integrative behavioral* (Sonja Dimidjian e.a.), *Gottman method* (echtpaar Gottman),

Emotionally focused (Susan Johnson), *Object relations* (echtpaar Scharff), *Transgenerational* (Laura Roberto-Forman), *Narrative* (Jill Freedman en Gene Combs), *Solution-focused* (Michael Hoy), *Structural* (George Simon), *Brief strategic* (Varda Shoham e.a.), *Affective-reconstructive* (Douglas Snyder en Alexandra Mitchell) en tot slot *Integrative couple therapy* (Gurman zelf).

In het tweede deel komen toepassingen aan de orde op allerlei gebieden, zoals scheiding, vreemdgaan, hertrouwen, ernstige ziekte en genderkwesties.

Ik heb het boek aangeschaft om vlot een actueel overzicht te krijgen van oude en nieuwe modellen van relatietherapie, hun verschillen en overlappingen. Om globaal een indruk te krijgen wat nieuw is, heb ik vorige edities erbij genomen. Een paar dingen vielen mij op.

Gurman maakt nauwelijks duidelijk wat nieuw of anders is in deze editie. Echt

grote verschillen met de derde editie lijken er niet te zijn, behalve dan een andere ordening van hoofdstukken en zowaar het wegvallen van één therapievorm. De toen nog post-modern genoemde *Collaborative couple therapy*, beschreven door Daniel Wile, is eruit. Er wordt niet uitgelegd waarom.

Opmerkelijk is hoe auteurs in dit naslagwerk elkaar bediscussieren. Zo besteedt Gottman een flink aantal (overigens positieve) alinea's aan *Emotionally focused therapy* en Gurman becommentarieert in zijn therapieopzet een aantal uitspraken van Scharff. Wat ik her en der opmerk is dat 'gevoel' en 'beleving' in echtpaartherapie een grotere en meer expliciete plaats innemen dan vroeger. Het mooi is dit te zien bij de beschrijving van de *Cognitive-behavioral* methode, waarin 'emotional interventions' een twee pagina's ruimere plek krijgen dan in de derde editie, naast de ruim aanwezige cognitief gerichte interventies.

Er zijn grote verschillen in de leesbaarheid van de bijdragen. Het gebruik van casuïstiek moet iedere therapievorm verhelderen. Dit doet het meestentijds ook, maar de ene auteur geeft meer inkijk in de therapiekamer dan de andere. De 'narratieven' doen dit uitgebreid met één grote casus van een volledige echtpaartherapie van elf sessies, die zitting voor zitting als een vervolgverhaal wordt beschreven. De therapeut bombardeert de cliënten (en de

lezer) met vragen-ter-overdenking. Dit staat in contrast met de auteurs van de *Brief strategic* methode, die hun beknoptheid wel erg letterlijk nemen en door de gefragmenteerde casus heenschieten.

Aan iedere auteur is gevraagd aandacht te besteden aan onderzoeksresultaten over de werking van de therapie, maar dit onderdeel ontbreekt vaak

gewoonweg, zoals bij de *Transgenerational* methode. Enkele auteurs, zoals Gurman zelf met zijn *Integrative couple therapy*, erkennen dat dit ontbreekt omdat de therapievorm daarvoor nog te veel in ontwikkeling is.

Wat ik verder mis in dit boek is partnerrelatietherapie in een groep. Op het grote terrein van de partnerrelatietherapie is erg veel in beweging en wordt veel gezocht. Dit zoeken is te merken in dit boek en slaat over op de lezer: maak je eigen model. Een handboek als een uitnodigend receptenboek om gerechten samen te stellen, een beetje van dit en een beetje van dat, zoals veel van de gepresenteerde therapievormen naar mijn idee een methodisch samengeraapt brouwsel zijn. Maar dat staat op gespannen voet met de behoefte aan evidenced based modellen.

Een interessante vraag is voorts of al deze samenraapsels nu de integratie van de modellen bevorderen, of tegenovergesteld? Mijn indruk is het eerste: er zijn veel overeenkomsten tussen de therapie-

... inkijk in de therapiekamer ...

vormen. Maar tegelijkertijd heeft ieder nog steeds de behoefte om er zijn eigen naam op te plakken.

Bevalt dit boek om, zoals mijn wens was, een overzicht te krijgen van het kolossale thema? Ja en nee. Het boek bevalt als men 'zomaar' ergens in verzeild wil raken en ondergedompeld wil worden. Langdurige theoretische vergezichten zijn vermijden. Het boek maakt nieuwsgierig naar de uitvoering in de praktijk. Het roept de neiging in mij op om lukraak te buitelen van het een naar het ander, dwarsverbanden te vinden of juist aan te brengen. Zo is te zien dat delen van de schemagerichte therapievorm van Jeffrey Young zijn opgenomen in *Affective-reconstructive couple therapy*. Of is te merken dat meer dan in de vorige edities de auteurs trachten 'iets te doen' met de hechtingstheorie, maar dat het echtpaar toch ook nog vaak via oefeningen een communicatietraining krijgt.

Anderzijds biedt het boek onvoldoende overzicht van het terrein. Er ontbreekt een overzichtshoofdstuk dat meer is dan de verantwoording van de vragen die de redacteur aan de auteurs heeft voorgelegd. Ik miste ook tabellen

waarin de therapievormen met elkaar worden vergeleken. Die moet je desgewenst al bladerend zelf maken: hoe lang duurt een zitting, een therapie, wat is de basisgedachte, hoe lang bestaat dit model, wat zijn de resultaten tot nu toe? Is het evidenced based, hoeveel therapeuten gebruiken dit model op een gecontroleerde manier en wat voor training en supervisie krijgen zij? Zijn er individuele zittingen gecombineerd met de echtpaartherapie? Wat is de doelgroep? Wie citeert wie, wie haalt wat waar weg? Soms wordt deze informatie gegeven, soms ontbreekt ze. Lezen voor de doorzetter en als speurtocht.

Resumerend: het boek is een aanrader voor een lezer die zo'n speurtocht niet schuwt, en ook voor hen die kort geïnformeerd willen worden over een bepaalde echtpaartherapievorm, al of niet in combinatie met een toepassingsgebied van die therapie, zoals in het tweede deel. Het is niet voor iemand die snel een vergelijkend en feitelijk overzicht wenst en dwarsverbanden tussen therapievormen blootgelegd wil zien.

Jaap Zoetmulder